



Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2021

Marking Scheme

Estonian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

HINDAMISJUHEND

I ÜLESANNE

kuni 30 punkti

Vasta küsimustele. Iga õige vastus annab 5 punkti.

Tähendusest arusaamine. Seleta lahti või asenda oma sõnadega antud sõnad ja väljendid.

1. Seleta oma sõnadega lahti järgmised sõnad ja väljendid: (5 × 1)
- 1) tagasilöök – *vastulööök, lüüasaamine*
 - 2) üle kivide ja kändude – *hädavaevu, läbi raskuste, vaevaliselt, kuidagimoodi*
 - 3) tegema tagumikutunde – *veetma tööülesandeid täites kontoris ettenähtud töötunnid, sõltumata sellest, kas neid ülesandeid oleks võimalik täita kiiremini ja efektiivsemalt*
 - 4) (midagi) seljatama – *hakkama saama, toime tulema, lõpetama kõik vajalikud või ette nähtud tööd*
 - 5) ligimene – *kaasinimene, teine inimene, lähedane inimene*

Vasta teksti põhjal küsimusele, sõnastades loetu ümber oma sõnadega

2. Kust pärineb praegune 40-tunnise tööädala idee? (5)
- See pärineb saja aasta tagusest tööstusajastust ja oli loodud kaitsma vabrikutöölisi ülekoormuse eest. Idee autor on F. Perkins.*
3. Millise seose lühema tööädala ja töötajate eluviisi vahel tõi välja Rootsi eksperiment?(5)
- Rootsi vanadekodu eksperiment näitas, et vaba aeg, mis töötajatel nüüd tööst üle jäi, suurendas nende energiat ja motivatsiooni oma füüsilise vormi eest paremini hoolt kanda. See omakorda vähendas selliseid tervisehädasid nagu kaela- ja seljaprobleemid ning töötajad olid sunnitud võtma vähem haiguspäevi ja puuduma harvem töölt.*

Vasta teksti põhjal küsimusele, kasutades oma sõnu ja täislauseid

4. „[...] lühema tööädalaga töötaja tulemuslikkus on tavapärase 40-tunnise tööajaga töötaja omast kõrgem“. Kuidas see saavutatakse? (5)
- Kuna töötundide vähenedes töö hulk samavõrra ei vähene, tähendab see, et tööülesannetele tuleb läheneda targemini ja neid tuleb täita tulemuslikumalt.*
- Üheks võtmesõnaks on siin paindlikkus, mida noorenev töötajaskond tööandjalt järjest enam eeldab, näiteks võimalus valida oma tööaega ja/või töökeskkonda.*
- Teine oluline võtmesõna on motivatsioon. Tööandja peab looma tööks sellised tingimused, et töötajad oleksid motiveeritud kulutama oma lühemat tööl veedetud aega tulemuslikult*

ja kvaliteetselt tööd tehes, muidu ei ole ettevõtte edukas.

5. Milles seisneb artiklis mainitud Eesti probleem? Selgita, tuginedes artiklile tervikuna, kuidas saaks sinu arvates selle probleemi lahendada. (5)

Lühem tööädal eeldab, et inimestel on inimväärne elatustase ja neil on viisakas sissetulek. Jõukamates ühiskondades on nii ettevõtete kui inimeste elujärg praeguseks tasemel, mis võimaldab neil vähem tunde töötada ja isegi vähem raha teenides nautida töövälise elu hüvesid. Eesti inimeste üldine elatustase seevastu on nii palju madalam ja üsna arvukas osa elanikkonnast on vaene, mis tähendab, et majanduslik olukord ei võimalda inimestel loobuda osast tööst ja sissetulekust lihtsalt selle nimel, et veeta rohkem aega lähedastega. Probleem loodetavasti laheneb, kui ühiskond rikastub. Kui eestlastel ei ole vaja enam nii palju pingutada igapäevase toimetuleku pärast, saavad ehk ka nemad lubada endale vähem töötamist ja väiksemat sissetulekut, aga rohkem väärtustades hoopis mittemateriaalseid hüvesid ja inimsuhteid.

Artiklis mainitakse Eesti puhul ka madalamat tootlikkust, mis võib tähendada artikli kontekstis seda, et Eestis tuleks inimestel hakata tulemuslikumalt tööle ning kasutama nutikamalt töövahendeid.

Lõpuks tuleb arvestada ka sellega, et töökultuur ja tööharjumused erinevad riigiti ning pole alati võrreldavad, mistõttu peab Eesti leidma enda jaoks kõige sobivama mudeli, kuidas lühem tööaeg oma ühiskonna ja majanduse jaoks kasulikult käima saada.

6. „Kui need kaks eeldust on täidetud, võiksime heita 40-tunnise tööädala lähemal aastakümnel ajaloo prügikasti ning nautida veidi madalama palga eest lühemat tööaega, mis võimaldab vaba aega suurendada ning elada täisväärtuslikumat, lähedastele enam tähelepanu pööravat ja rohkema kultuuriga täidetud elu.“ Artiklile tuginedes esita oma seisukoht selle kohta, kuidas võivad mõjutada lühem tööaeg ja sellest tulenev madalam palk meie eraelu kvaliteeti. (5)

Esimene mõjutaja on kindlasti raha. Kui me töötaks vähem tunde päevas või vähem päevi nädalas, siis kahtlemata jääks rohkem aega pere, puhkamise, hobide, spordi ja kultuuri jaoks. Kui palk lühema tööaja eest jääks samaks võrreldes täisajaga töötamisega, on see ideaalne. Siis oleks tõepoolest võimalik pühendada oma tööst üle jääv aeg lähedastele, hobidele ja meelelahutusele. Ent kui tööandja vähendaks ka palka samavõrra – mis ilmselt paratamatult kaasneb, sest ka ettevõtted peavad ellu jääma – mõjutab see igal juhul inimeste võimalusi näiteks kultuuri nautida, hobidega tegeleda ja reisida. Väga ebatõenäoline on muidugi ka see, et hinnad vastavalt langeksid.

Teine probleem seisneb tööharjumustes. Kuna me oleme harjunud palju töötama, töötunde lugema ja ületunnitööd tegema (nt nädalavahetusel või õhtuti), siis selleks, et leida õige tasakaal töö ja pereelu vahel, peame me õppima palju tõhusamalt tööd tegema, st suutma teha vähema aja jooksul rohkem, ilma et tekiks ületunde, ilma et kannataks kvaliteet või jääks lõpetamata tööülesandeid või ilma ise läbi põlemata. Harjumuste muutmine on aga aeganõudev.

Samuti peaksid tööandjad leidma õige tasakaalu pakutavate töötingimuste ja oodatavate töötulemuste vahel, et töötajatel oleks motivatsiooni ja huvi lühema töönädala eelistamiseks.

Lõpptulemusena parandaks lühem tööaeg kahtlemata inimeste elu kvaliteeti ja vähendaks oluliselt igapäevast stressi (nt liiklusummikud, inimeste heaolu, vaimne ja füüsiline tervis).

II ülesande hindamisel arvestatakse järgmisi kriteeriume:

1. Teemast arusaamine ja sisu: teema on kandidaadi jaoks mõistetav ning ta on võimeline antud teemal mõtteid esitama
2. Teksti ülesehitus: kandidaadi lausestus on asjakohane, struktureeritud ja eesmärgipärane
3. Sõnavara ja stiil: kandidaadi keelekasutus on pädev oma mõtete selgeks ja ladusaks väljendamiseks
4. Õigekiri: õigekeelsus ja kirjavahemärgid

II ÜLESANNE

kuni 40 punkti

Vähemalt 300 sõnaline sidus teemakohane kirjand läbimõeldud sisu, selge ülesehituse ning sorava lausestusega.

- 1) Tuleviku töömaailm ning seal vajaminevad oskused ja omadused.

Või

- 2) „Me ei saa välja mõelda omaenda fakte lihtsalt sellepärast, et meile ei meeldi see, mida me kuuleme.“

- Greta Thunberg

